Ч. 3 (11.643). Львів, пятниця 3. січня 1930. Prosiowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·00 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

…подіванка п. Пристора.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 31. грудня 1929.

…лишення у кабінеті проф. Бартеля полков… Пристора як міністра праці й суспільної о… було несподіванкою у повному розумінні …слова. Це була „бомба“, яка прикувала до … увагу варшавського політичного світа. … цей світ усе ще трохи спантеличений, ще … від удару несподіванки прочуняв і все … тільки позиції, яку належалоб заняти … цього нового нежданого явища.

… несподіванки ось у чому. Проф. Бар… …-що-будь прийшов на зміну „полковни…“, вислів бажання „співпраці із соймом“. …ючи на всі урочисті запевнення самого …я, що „полковники“ у сучасній поль… …літичній дійсности це твір „уроєний“, …зо відомо, що терміноль́огія „полков… кабінету“ д-ра Світальського вислов… …ерно широкий цілком окреслений … …олітичний зміст. Відомо теж, що проф. …арма, що один із головних співтворців …невої системи правління“ з усіма її … включно з явищем „полковників“, ві… …влади весною 1929 року під натиском …ів“, розходючись із ними у принципі… …лядах на парляментаризм та тактику …ольського державного устрою. Врешті … що внаслідку розмов на Замку між … Мосціцьким та лідерами соймових …онож у наслідку останньої голосної …ли, „група полковників“ потерпіла …дила концепція збереження сойму …им співпраці і — послідовно — при… … д-ра Світальського та покликано … Бартеля, як того „мужа провидіння“, … у Польщі знає тайну лявірування …урою одиниці та демократичним …змом, жадної із тих двох сторін над… …чіпаючи!

Том… як ми це вже зазначували у попе… … п. Бартелем, як „новим“ прем'є… …ютно не захоплювався. Ніхто жад… для себе надій не робив собі. Але …ідчені в одному: настав курс лег… … до сойму з тимчасовим залишен… …полковників“. Іншими словами: у … п. Бартеля не буде фіґур, які ці … виключатимуть. Залишення у ка… …бінеті полк. Пристора опрокидує цю тезу. Бо полк. Пристор … найчервоніша із червоних плахт для ППС … польські соціялісти в уряд д-ра Світальсь… … Пристора … не думали про повалення мін. … конститу… …мізували з п. Світальським на … ждали … …ми, але думали про Касв Хорих; …чували … за всіх полковників, але призначували … найгірші побажання одному лише полк. Присторові … …ися, бо … всі знали та й цьому не дивува… становищ… годі іншого вимагати від ППС … Пристор на те … усього того, що діє полк. При… ППС., та … Хорих, як дотеперішня домені … органі…х його конфліктів з робітничи… …, що при… Було би нісенітницею дума… …бінету з … …ль приняв місію творення ка… … вівенді з … вдасться йому найти модус … при собі … опозицією — при збереженні праці! З… Пристора у характері міністра … сило в ост… …ло щось статися, що приму… …ра таки … …нні п. Бартеля полк. Присто…

Несп… …дячки в… …, як звичайно, вийшла очеви… …ого „чинника“, який неодною уже несподіванкою польський політичний світ обдарував і неодною ще певне обдарує його. Маршал Пілсудський посвятив панів Цара і Незабитовського, Світальського і навіть Морачевського. Але посвятити полк. Пристора видно не хотів. Не з особистого сентименту, — о, ні! Для якої-ж цілн оставив полк. Пристора у кабінеті — це саме є темою нинішніх кулюарових міркувань і здогадів.

„Роботнік“ добачує у цій несподіванці з особою п. Пристора маневр „залишення собі фірточки“ — назад до „полковницької“ системи, назад до потурання тактиці „сильної руки“ з відсуненням знову на бік т. зв. лібералів зпід стягу пп. Бартеля, Косцялковського, Лехніцького й Окуліча. Чи з цієї фірточки вдоволений сам премєр Бартель — трудно знати. Може довідаємося про це аж після нового його відходу на спочинок. Невідомо теж, чи приємно йому читати заяву соціялістів, що особа полк. Пристора у кабінеті — означає „продовження боротьби“. Ще не почалося замирення, а вже нові воєнні вигуки! А може мандат полк. Пристора має стати саме предметом „конкретних“ розмов при найближчій особливо для уряду важливій справі?!

Словом: мало що змінилося! Змінився уряд, змінилося кількох міністрів, але по старому остали: політичні несподіванки; тайні закулісові маневри, парадоксальна ситуація із зародками всяких нових можливостей

І. Кедрин.

Про положення на Закарпатті.

(Спостереження чеха із Закарпаття.)

II.

І почалося. Відразу була думка, що Ганібалева присяга п. віцеґувернера відноситься лише до українців-емігрантів, але згодом виявилося, що сакраментальна диктаторова фраза має далеко глибший і ширший зміст. Але це читачі побачать з дальшого оповідання.

Новий закарпатський віцеґувернер був би російським „помпадуром“, а не старим досвідченим австрійським адміністратором, колиб, поклавши собі за ціль щось зробити, йшов до цього пробоєм, без жадного пляну. Передовсім для виконання намічених „реформ“ треба було окружити себе відповідними виконавцями своєї диктаторської волі, особливо в тих ділянках діяльности, які найбільше допоможуть денаціоналізації, а потім чехізації населення: це значить — в пресі, в народній освіті, в поліції.

За Еренфельдових часів у столиці Закарпатської України — Ужгороді, крім убогих двох-трьох українських тижневиків („Свобода“, „Вперед“, „Нива“), виходила щоденна ґазета напів офіціяльного характеру — „Русин“. Само собою розуміється, сатрап негайно припинив таке „безобразіє“, й зарядив видання офіціозу чеською мовою. Треба було, звичайно, підшукати відповідного редактора, щоб усіми своїми думками й напрямом і поглядами абсолютно не відріжнявся від свого високого патрона. Кажуть: булоб лише корито, а безрогі найдуться. То-ж знайшовся й такий редактор.

Це був один інтендантський урядовець Свойше, що за габсбурської монархії вірою й правдою служив цісареві жандарем у Боснії, прищеплюючи нещасним боснякам австрійський патріотизм жандармським пистуком. Якраз підхожа фіґура. Та байдуже, що в нього свіжо сталася якась темна оказія з інтендантськими 100 тисячами чеських корон: буде слухняніший і не дозволить собі ухилитись від урядового напрямку ґазети; а щоб урядовість цього напрямку не дуже впадала в очі читачам, коли шило з мішка виткнеться забагато, то п. Свойшему наказано було підписуватись як видавцеві.

Таким чином почали виходити в Ужгороді „Подкарпатске Гляся“. Щонебудь мерзеннішого, паскуднішого, безсоромнішого за цю брудну шмату, що, на жаль, друкується чеською мовою, трудно підшукати!... Спочатку ця рептилька виходила двічі чи тричі на тиждень, а потім зі скріпленням аграрницького режиму, п. віцеґувернер і його редактор увійшли в смак, і „П. Г.“ стали щоденною газетою. Пан Свойше, й до того ще до непристойности гладкий і черевастий (в Ужгороді не було людини, важчої за нього, й торговельні фірми користувались його фотографією для реклями в газетах і кінах), погрубшав ще більше, бо їв, як з немочи, й випивав денно по кілька десятків бомб доброго пільзнера, хвалячись цим і викликаючи своєю потворною поведінкою загальне здивовання присутніх у ресторанах, де він звичайно писав за пивтикою і свої паскудні наклепи до „П. Г.“. Незабаром грубий невміру, але спритний редактор купив дім на Підгорній вул., куди перепровадив з нанятого мешкання (за платню, звичайно) й свою редакцію.

Одним із перших „маніфестів“ нового органу було оголошення такого змісту: на Підкарпатській Русі жадного **українського населення нема, а є багани** (безрогі), що звуть себе чомусь „русинами“ (галицько-українська інтрига); але вони не „русини“, а так — ні се, ні те, тому крайній час зробити з них людей, цебто чехів. Коли зважити, що Свойше і напрям своєї газети, і матеріял для неї, як також і директиви, діставав безпосередньо з дирекції поліції та з урядового окруження п. Розсипала, то стане зрозумілим, до чого воно йшло. Ні для кого це в Закарпатті не було таємницею, тому читач може собі уявити ту реакцію, то обурення, що повстало серед населення на адресу чехів, після такого „маніфесту“. Ілюзії братніх обіймів, братнього співжиття, що плекалися перші 5—6 років по війні, митю розвіялись однією брутальною статтею б. босняцького жандарма, що з волі п. Розсипала став керманичем і представником офіціяльної чеської думки на Закарпатській Україні.

Гасло дано, і всі чинники урядові й неурядові, але залежні так чи інакше від уряду, запрацювали запопадливо в одному напрямку — нищення національного обличча „русинів“ і всього того, що допомагало досі розвиткові національної свідомости темних українських мас на Закарпатті, гноблених віками мадярським чоботом. Ми, чехи, — мушу сконстатувати це, паленіючи з сорому, — ніби завзялися побити мадярський рекорд у цій ділянці. Чи побємо — не знаю, але з певністю можу ствердити, що за пять років Розсипала-Вогльдало-Шімековщини ми добулись того, що населення Закарпаття

згадує про малярське панування з такою самою тугою, як теперішне населення б. Росії під більшовиками згадує про старий режим. Хто не повірив би мойому твердженню, тому раджу перейтися Закарпаттям від хати до хати й перепитати мешканців. Але крий Боже питати почеськи: тоді правди не довідаєтесь.

Але далі про пресу. Перебуваючи у близькім аліянсі з поліційною дирекцією, п. редактор „незалежної" новинки „П. Гляси" знав усе, що робиться на Закарпатті, а коли нічого не робилося, то надолужував власною й своїх однодумців фантазією; знав він і всіх, кого треба було підсісти, „викрити", оббрехати, оплюгавити, й на кого донести свойому патронові, що сипав на його газету грошима, не рахуючи їх. В першу чергу треба було допомогти Розсипалові виконати його присягу, тому наклепи й помиї потворного Свойші полилися на голови професорів-українців у ґімназіях, торговельних і інших школах, на голови учителів-українців у народних школах, потім на українців, котрим пощастило колись приміститись при урядах, далі прийшла на чергу „Просвіта", театр, пласт й окремі особи українського походження; а врешті навіть ті чесні і порядні чехи, що різким словом пятнували Розсипало-Свойшівську „політику" на Закарпатті, передбачаючи катастрофальні її наслідки.

Пан Свойше добре знав, що він робить. Не було випадку, щоби слідом за його інсинуацією в „П. Г." до бідолашного українця — все одно, чи то емігрант, чи автохтон — не зявлялися детективи воглідаловські й не тероризували ні в чім неповинних людей всякими допитами, причіпками, залякуванням. По такім поліційнім „демаршові" емігрант мусів пакувати куфри, а автохтона звичайно позбавляли права на всяку посаду, що залежала від уряду. Дехто насмілювався боротися з таким насильством, апелюючи до Праги; але... далеко вона, тая Прага, а до того-ж і рідко звертає увагу на закарпатські скарги та жалі. Це й причинялося до того, що в населенні потроху закріплялася — й цілком зрозуміло — опінія, що „всі **вони** — цебто чеська влада — одним миром мазані". Блискучий зразок нашої „реальної" політики й її наслідків!

Минуло пять років Розсипало-Свойшівського режиму, і хоч п. віцеґувернер (тепер уже президент краєвого уряду) присяги своєї не вспів виконати, але діяльність його на користь населення Закарпатської України в сфері культурній (про іншу скажу кілька слів далі) дуже позначилася: кілька десятків українських емігрантів, що совісно працювали на культурній закарпатській ниві викинено геть або з „Подкарпатской Руси", або й зовсім з республики, й замінено смертельно зненавидженими чехами; „Просвіта", це єдине правдиве культурне огнище на Закарпатті, ледви животіє під дамоклевим мечем заборон і насильства; український театр цими днями кінчає своє істнування, бо призначену йому з центра підпору п. Розсипал передав паразитуючим русофілам, яких так само ненавидить, як і українців, але, знаючи, що в Закарпатті вони не мають ніякого ґрунту серед населення й ніякої будуччини, енерґійно ґальванізує ці групи, щоби було кого цькувати на українську людність, розсварювати одних з другими, а самому під цей гармідер провадити свою „політику"; пишно розвинений ще недавно пласт занепадає, бо кращих ідейних його провідників (проф. Заклинський, напр., Водонос, Бачинський тощо) викинено за це саме з республики.

Про шкільництво, власне про рідну школу, що теж ледви дихає, говоритиму далі, а тепер дозволю собі сказати ще дещо про праву руку п. Розсипала, Свойше, що так бомбастично розпочав свою карієру „властителя дум" закарпатських можновладців і так ганебно, паскудно, потворно скінчив (чи скінчив?!), лишивши на Закарпатті по собі задушливий сморід, який ще й досі не розійшовся, бо ретельно піддержується самою владою.

Адольф Свобода.

Чистка рад. апарату на Україні.

Народній Комісаріят Робітничо-Селянської Інспекції СРСР розглядав 24. грудня 1929 р. підсумки чистки радянського державного апарату на Україні від ненадійного елементу. Комунікат про цей розгляд оголошений у більшовицькій пресі. З нього виходить, що досі проведено на Україні чистку державного апарату тільки в 300 районах. Всіх районів є на Україні 500. Одначе підсумків з усіх 300 районів ще нема. Певні дані є тільки з 197 районів. На 62 тисячі урядовців у цих 197 районах звільнено зі служби наслідком чистки аж 8040 урядовців. Комунікат твердить на основі цих даних, що низовий радянський апарат на Україні сильно засмічений. При теперішній чистці усунено з радапарату і значну скількість членів партії, що перед тим підпали були партійній чистці. При розгляданні наведених підсумків чекіст Петерс заявив, що вдатний спосіб чистки з низу до гори, проведений на Україні треба поширити і на інші республики, в яких такої чистки не було. В тій цілі покликано до життя окрему комісію, що має виробити окрему інструкцію про чистку рад. апарату на підставі досвідів, пороблених на Україні. З цього виходить, що хоч радапарат на Україні вважають московські комуністи засміченим, то всеж з підсумків чистки вони вповні вдоволені.

З українського життя в Ромунії.

Справа українського шкільництва.

Ромунський міністр освіти Костаки[illegible]у висказав на засіданні камери з 19. м. м. свою думку про українське шкільне питання ось так:

„На запитання заявляю, що українська меншість тішиться щодо шкільної культури тими самими правами, що й інші меншости і що ми, респектуючи обовязки і договори, обходимося з цим народом з ласкою і доброю волею, стараючись задоволити його оправдані бажання. По нашим інформаціям бажання миролюбивого українського народу виявляються в тому, щоб мати школу з державною мовою, і, коли можливо, щоб йому „позволити" заразом науку в українській мові. Гарно, це бажання є почасти сповнене і ми будемо старатися, щоб цей нарід був уповні задоволений. На жаль, маємо деякі труднощі в поладнанні цих справ, з причини аґітацій, які провадяться між цим миролюбним і лагідним народом, що його ми в лагідний, братерський, прощаючий спосіб стараємося здобути як приятеля. Аґітації, які безперестанно провадяться, іритують цю народність і утруднюють нашу працю. Всеж таки я переконаний, що при добрій, непохитній волі побідимо всі труднощі і поладнаємо справу в такий спосіб, аби були задоволені всі. Сподіюся, що особливо ця народність буде задоволена".

На цю перфідну заяву поставив посол Кость Кракалія на засіданні з 21. м. м. такий запит міністрові освіти:

„Маю честь поставити п. міністрові освіти отсей запит: На засіданні камери з 19. м. м. заявили ви, пане міністре, у вашій відповіди на запити в справі домагань українського народу, що по вашим інформаціям бажанням українського народу є мати школу з державною мовою, і, „коли можливо", щоб позволити й науку в українській мові, що останнє почасти є сповненим. Тому, що ця відповідь є доказом, що ви, пане міністре, не поінформовані докладно про домагання українського народу, маю честь запитати вас, чи відомо вам, що перед кількома місяцями передав я в міністерстві освіти просьби зі 199 громад з поверх 30.000 підписами, з яких видно, що домагання українського народу зовсім інакші, ніж заявили ви, пане міністре, а саме, щоби в школах місцевостей, замешкалих українцями, запровадити українську викладову мову, а ромунську мову як предмет? Запитую вас дальше, пане міністре, чи відомо вам, що минулими тижнями обїздили шкільні ревізори повіту Чернівці, Клайн, Палаґіян і Іліка українські села цього повіту, силуючи при помочі деяких управите-

---

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ. 3)

Сміх землі.

V.

Голянівський глянув почерзі на задумані на містку камяні погруддя, що взяли його в своє коло, і йому чомусь стало моторошно.

Пішов уздовж вулиці Богдана Хмельницького. Дійшов до ресторану „Стир". З відчиненого вікна полилися йому на голову бравурно-лементуючі звуки фокстроту.

— А гарно вона танцює! — блимнуло в його голові. — Яка гнучка фігурка, які вогняні екзотичні рухи! Гарячим півднем дихає від них. Хто вона?

І якось мимоволі почав підійматися по сходах. Ввійшов до салі. Музика пяніла. Між столиками просовувалися три пари. Танцювала й вона з якимсь рудавим панком. Придивився до нього: уста огидливо скривлені й заслинені; очі нахабно випучувалися, перелякано бігали, немов ховали в собі щось вкраденого. Ввесь його зовнішній вигляд, рухи, одяг, — все це викликало почуття бруду й гидкости.

Сів, замовив пива, впялив очі в її гнучку фігурку. А за хвилину вже не бачив ні її партнера, ні інших пар, ні гостей. Під звуки фокстроту Лідіна фігурка невловимо міняла свої лінії, як водяна хвиля.

Голянівський напружено стежив, і щось підіймалося з дна його душі. Щось прагнуло забуття, виру звуків і руху.

— Шляхотська кров прокинулася, — подумав і підвівся зі стільця, бо в цьому моменті бльондинка перестала танцювати й проходила попри нього на своє місце за послідним столом. Сміливими кроками підійшов до неї.

— Шановна пані, дозвольте висловити вам захоплення мистецтвом вашого танку!

Всміхнулася.

— Дякую, — відповіла по польськи. Це вразило Голянівського, але ні один мяз не ворухнувся на його обличчі.

— Ощасливте мене, одинокого скитальника тут, хвилинкою фокстроту.

Без надуми подала йому руку.

Добралися чудово. До їхніх вух долітали оплески й вигуки: бррравоооо!

— Дякую, — шепнула йому.

А коли він вів її на місце, несподівано сказала:

— Але й ви артист! Будемо знайомі: Лідія.

— Лідія? — блимнуло в його голові. — Та це-ж православне імя. Що за таємниця?

Вона сіла за столом, де слинив уста рудавий панок.

Голянівському чомусь прийшла в голову думка, що такий вигляд, як у цього панка, може бути лише в готелевого мішуриса та в продавця живого товару.

Голянівський кілька раз танцював з бльондинкою. Познайомила його з рудавим панком, якого назвала обезпеченевим аґентом Слівинським. Вийшли разом з нею з „Стира". Голянівський дав до зрозуміння Слівинському, що обійдеться без нього, й сам проводив Лідію до дому. Вона ввесь час говорила по польськи, хоч іноді й закидала українські слова.

— А Ачому ви Лідія?

— А чому ви про такі інтимні річі питаєтеся? — засміялася. — Послухайте краще, як гаряче дихає наша земля. Ха-ха-ха! „Наша" земля...

Цей сміх сіпнув Голянівського за нерви. З уст панночок, яких він досі зустрічав, подібного сміху ніколи не чув.

— І чому, — думав він, — вона підкреслила: „наша" земля?

— Здивував вас мій сміх? — спиталася.

— Як багато є спільного між її сміхом і сміхом Семенюка! — промайнуло в його голові. — Не здивувався, — відповів їй, — а захопився. Ваш сміх цілком подібний до сміху... Ні, не знаю.

— Не знаєте? — спитала перелякано, необережно.

— Я так мало вас знаю, що можу помилятись...

Йшли вулицею Богуна. Спинилася.

— Ось і моя хата.

— Коли-ж я вас побачу, панно Лідо?

— Коли? Може колись, а може й ніколи Виїжаю на місяць у відпустку. А тимчасом до побачення!

Подала йому руку й швидко побігла стежкою до низенької деревляної хатинки в садку. Відчинила двері й не оглядаючись зникла за ними.

— На місяць, — подумав машинально.

Чомусь розмріяна волинська ніч видалася йому звичайною, навіть нецікавою.

Пішов додому.

— Якась дивна вона. А сміх який! Так сміються лише ті, кому хочеться плакати. А може й більше: розривати себе, приліпати, руйнувати все довкола...

Ішов поволі. Луцьк спав. Думки мали досить простору.

— Так, — думав, — порода в ній відчувається, особливо в естетичних рухах. Але яка? Що не шляхотська — це ясно...

VI.

Лідія тихо ввійшла до своєї кімнати, що її наймила у вдови робітника. Швидко роздягнулася, приготовила собі постіль і задумалася.

У вікно заглянув сріблястий повноликий місяць, граючи промінням на завісочці й квітах. Свічка на столі нервово миготіла жовтим світлом, наповнюючи кімнату неприємним димом.

Приплющуючи очі, Лідія прислухувалася до того, що творилося в її опянілій забавою душі.

Перед очима станув Голянівський. Високий, трохи сутулий, але з дуже гармонійними расовими рухами тіла. Очі глибокі, сірі, дещо перетомлені й байдужі. Обличча худ[illegible]яве, обтягнене тонкою шкірою, де-неде підведене жовтавими тонами.

(Продовження буде.)

цям за волю Батьківщини та вірять, що ті звірства, які відбуваються нині на Україні, є виявбезсилої агонії червоних катів, та, що вже близький час нового воскресення великої соборної України!

Боротьба проти диктатури в Еспанії.

З Мадриду повідомляють, що боротьба проти диктатури в Еспанії вступила в нову гостру фазу. Владу удасться перейме новий тимчасовий уряд. Вже ведуться наради, чи цю владу мають утворити військові круги чи цивільні угрупування близькі до уряду, між якими найбільший вплив мають клерикали. Дня 31. грудня було засідання еспанської ради міністрів, на якому промовляв і король Альфонс. У новому тимчасовому уряді президентом міністрів мабуть буде іменований клерикал Ангуас, який досі був міністром закордонних справ.

Король Альфонс заявив, що він є проти негайної ліквідації диктаторської влади, бо така нагла зміна моглаб захитати і престіл. Він признав, що навіть старшинський корпус не є певною підпорою диктатури і престола, та що між старшинами зростають настрої неприхильні до диктатури. Одинокою певною силою, на яку опирається диктатура, це цивільна ґвардія (міліція) а інше населення стремить до заведення демократичного ладу в Еспанії.

На організаційному фронті.

КОСІВЩИНА.

Переломовим моментом у партійному житті Косівщини був день 5. серпня 1928 р., коли то після відслонення памятника Шевченка в Косові пос. УНДО Паліїв і Луцький уладили посольське справоздавче віче. Тоді зібраний майже з усіх сіл Косівщини нарід побачив, що „не тільки світа, що у вікні“, що крім радикальної партії є ще також інші українські партії і що посли цих партій — у цім випадку ундівські — боронять народніх інтересів не лише не гірше, але навпаки — далеко мужніше і не бояться навіть наставлених багнетів, про що зібрані народні маси переконалися наочно.

Від цього моменту Повітовий Народній Комітет розпочав інтенсивну працю з метою приєднання членів для Ундо в Косівщині і ця півторарічна праця Повіт. Комітету увінчалася гарним успіхом. У цьогорічнім повітовім зїзді УНДО в Косові взяла участь точно сотка членів, що на косівські відносини є замітною подією, бож прийти на повітовий зїзд пішки 60 км. — то неабияка посвята і треба на це пильного завзяття й великої ідейности.

Повітовий Зїзд, у якім взяв участь посол 53. округи Дмитро Паліїв, перейшов незвичайно поважно. Зїзд запротестував проти червоного терору, який шаліє на Великій Україні і проти масових арештів там-же найідейніших одиниць з селянства, робітництва й інтелігенції та висловив признання й подяку Українській Парляментарній Репрезентації за її мужню оборону прав та інтересів українського народу.

До Повітового Народнього Комітету на 1930-ий рік вибрані: д-р Петро Ронляк, адвокат у Косові — голова, д-р Лев Скобельський, декан у Старих Кутах — заст. голови, Антін Хухра, управитель складу П. С. К. у Косові — секретар, Степан Григорців, конц. будівничий у Косові — касієр і Володимир Сабат, ем. суд. радник, Михайло Процюк, міщанин, Микола Лепкалюк, селянин — члени.

Ліквідація більш.-китайського конфлікту.

Большовицький ґен. консуль у Харбіні повідомив, що дня 31. грудня випущено на волю большовицьких горожан, яких китайська влада арештувала підчас конфлікту, а також тих, яких арештовано підчас ревізії в ген. консуляті у Харбіні. Визначений більшовицькою владою директор сх.-китайської залізниці, Рудий, та його помічник Денисів обняли вже урядування в Харбіні.

Інтервенція Румунії.

Румунське мін-ство закорд. справ у комунікаті стверджує, що Румунія бажаючи причинитися до вдержання мира постановила звернутися до СРСР і Китаю, щоби згідно з підписаним Кельоґовим пактом зліквідували конфлікт дипл. переговорами. Тому що Румунія не вдержує взаємин із СРСР, то румунський уряд просив Францію, щоби доручила СРСР ноту в тій справі. Французький уряд сповнив бажання Румунії. Уряд СРСР не приняв до відома румунського демаршу.

Новий Рік у Замку.

Дня 1. січня президент Мосціцький приймав у Замку новорічні бажання. В год. 10.30 прийшов до Замку прем. Бартель з членами уряду та зложив президентові новорічні бажання. Опісля президент з урядом пішов до замкової каплиці на Службу Божу. В 11. год. президент приняв на авдієнції варшавського архиеп. Каковського, потім зложили бажання президентові маршал сойму Дашинський та маршал сенату Шимянський. Опісля през. Мосціцький з прем. Бартелем, міністром закорд. справ Залеським і ін. пішов у лицарську салю, де вже були члени дипл. корпусу. Витав президента папський нунцій монс. Мармаджі. На промову нунція відповів през. Мосціцький. Він подякував за бажання.

Марш. Пілсудський у Криниці.

Дня 1. січня приїхав у Криницю марш. Пілсудський. На двірці витали його краківський воєвода, староста Нового Санча Лах, полк. Беліна-Пражмовський та ін. Опісля марш. Пілсудський відіхав до санаторії.

Зїзд у Газі.

Австрійський канцлер Шобер виїхав 1. січня в Гагу. Побуде там з 8 днів. В австрійських політичних колах сподіються, що Австрії вдасться переперти в Газі її домагання. Чсл. делеґація з мін. Бенешом виїхала в Гагу 1. січня.

Димісія Прімо де Рівери.

Із Мадриду прийшли вісти, що на засіданні ради міністрів 31. грудня Прімо де Рівера вручив королеві просьбу в справі димісії цілого кабінету. Король Альфонс застеріг собі, що дасть відповідь до трьох днів.

106 жертв кінової катастрофи.

Підчас пожежі кінематографу в Песлі біля Ґлезґова згинуло 69 дітей, а 37 було ранених.

Помер брат папи.

Дня 31. грудня помер наглою смертю в 70 році життя брат папи гр. Фермо Раті. Він занедужав був тому два дні.

Як стрічали Новий Рік...

У сильвестрову ніч берлінська поліція арештувала 382 людей, переважно за авантюри в льокалях і на вулицях. За крадіж із зломом арештували 12 осіб.

Пожежа в Олеську.

В Олеську (пов. Золочів) вибухла пожежа в крамниці блаватних товарів Хани Ґабель. Вогонь перекинувся на сусідню крамницю в тім домі та заки змогли перевести рятункову акцію, згоріло 14 крамниць. Шкоди є на 60 тис. зол. Причина пожежі невідома.

Сполошений кінь потратував людей.

Дня 1. січня около 7. год. веч. вул. Коперника їхав однокінний візок фірми „Серовац“. Біля будинку поліції при вул. Сапіги кінь сполошився, скочив на хідник, ушкодив ліхтарню, потім вибіг на протилежний хідник і тут також ушкодив ліхтарню. З воза впало на вулицю 3 людей. Кінь двох із них: Добію та його шурина Яруху покалічив лекше, а Івана Горнецького так тяжко, що рятункова стація відвезла його до шпиталю. Кінь із передньою частиною візка пігнав на діл. вул. Коперника і щойно біля Пасажу Міколяша задержали його.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·86·50—8·87·00, **канадійський долар** 8·78·50—8·79·00, **чеська корона** 0·26·20—0·26·50, **австрійський шілінґ** 1·25·00—1·25·50, **румун. лей** 0·05·00—0·05·50, **французький франк** 0·34·60—0·35·10, **швайцарський франк** 1·72·00—1·72·25, **фунт штерлінґів** 43·30·00—43·60·00, **радянський червінець** 15·00—16·00, **німецька марка** 2·12·70—2·12·95.

Золото: 20 корон 36·40·00—36·60·00, 20 франків 34·40·00—34·60·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·60·00—0·61·00 5 австрійських корон 3·20·00—3·26·00, австрійський фльорен 1·60·00—1·63·00, російський рубель 2·50·00—2·60·00, копійки за рубель 1·25·00—1·30·00.

НОВИНКИ

— **Як у львівських кінотеатрах шанують права української мови?** Вже нераз до нашої редакції приходили скарги, що при касах львівських кінотеатрів не шанується прав української мови, хоч ці кінотеатри розвиваються у великій мірі коштом української публики. Сьогодні повідомляють нас, що дня 23. грудня 1929 р. жінка одного урядовця українця заговорила при касі кіна „Лев“ по українськи і що касієр того кіна почувши українську мову вчинив авантуру та в грубий спосіб домагався від українки говорити по польськи. Дирекції львівських кін, зокрема кіна „Лев“ повинні звернути увагу на цей брак пошани прав української мови, бо в іншім випадку українське громадянство буде примушене реагувати на це сумне явище у відповідний спосіб.

— **Крадіж лікарських вивісок.** Із будинку, де міститься лікарське ательє д-ра Евгена Дурделла при вул. Потоцького 11. невідомі особи вкрали дві вивіски, на яких було зазначене імя цього лікаря і години урядування. Відсутність вивісок пояснюють деякі пацієнти так, що згаданий лікар не урядує, тому д-р Евген Дурделло цею дорогою подає до відома заінтересованих, що він урядує як і досі, та що його вивіски вкрадено, а не усунено з його волі.

— **Національний Музей** у Львові (вул. Мохнацького 42) мав в місяци грудни 1929 р. 75 чисел (155 предметів) приросту до загального числа 28.040, головно у відділі ікон, церк. слав. рукописів і стародруків та модерного мистецтва. Жертводавцями були пп.: Андрохович А., д-р Бабюк М., Бойко І., еп. Бучко І., Винницький С., Крилач С., Кулачковська О., д-р Мірчук І., музей в Закопанім, Пеленський Е. Ю., о. Туркевич І., о. д-р Ціховський Г. та вид. „Червона Калина“, що відступила до бібліотеки музею комплет своїх видань. Управа Музею складає усім їм за це щиру подяку. Музей відвідало в грудні 22 особи.

— **Нова громада в Яворівщині.** „Дзеннік Устав“ з дня 30. XII. 1929. оголошує розпорядок міністра внутр. справ про утворення нової сільської громади **Шутова** у яворівськім повіті. До цеї громади будуть належати будівельні і грунтові парцелі, що досі належали до сіл Бонів і Порудно.

— **Пашпортові оплати будуть знижені?** Ще перед кількома місяцями підчас бюджетової дебати у польськім соймі був поставлений внесок про зниження оплат закордонних пашпортів. Цей внесок був переданий окремій комісії, яка досі не полагодила його. „Газета Гандльова“ повідомляє, що в найближчих днях цей внесок буде позитивно ухвалений при найближчім розгляді бюджетового преліммінара.

— **Львівська хроніка.** Суд присяглих закінчив розправу проти бандитів зі щирецького округа, які під проводом братів Шиманських виконали кілька рабункових нападів. Обвинувачених засуджено на 1—3 літ вязниці, а Присталя і Бояновського звільнено. — Марія Кальмус, замешкала при Бернадинській площі поховзнувшись на хіднику, зломала ногу, а при тім загубила торбинку із 3.000 золотими. — Клюб годівлі канарків улаштовує від 5. січня при вул. Коперника 30 виставу канарків. — Карний суд засудив Івана Гураля на 2 тижні арешту за спроневірення 225 зол. на шкоду своєї фірми, пекарні Табачинського при вул. Богуславського.— У поліційних арештах замкнено Боруха Коркеса за крадіж, Антона Короля, Івана Маняка, Осипа Пахолюка, Антона Смольку, Едварда Віняра, Адама Лехника, Едварда Юзькова, Ізидора Вайса, Кляру Вайс, усіх за крадіж і Кароля Дашинського за спроневірення 111 зол. на шкоду адміністрації „Дзенніка Львовского“.

— **Дитина жертвою пожежі.** На днях вибухла пожежа в помешканні Івана Кохана на фільварку Жожанка у Сокальщині. Вогонь охопив убрання 9-літньої дівчини Олени, яка так попарилася, що в короткім часі померла.

— **Безробіття в Польщі.** З Варшави подають статистичні дані про стан безробіття в Польщі: Останнього тижня 1929 р. у Польщі було 160.000 безробітних. Дирекція фонду для безробітних звернулася із просьбою до міністерства фінансів виплатити частину суми, яка належиться дирекції цього фонду у висоті 22 міл. зол. для допомоги безробітним. Ця сума зібрана із вплат промисловців і якщо міністерство виплатить хоч частину тої суми, то безробітні в найближчому часі дістануть одноразову допомогу.

— **Летунська катастрофа.** Дня 31. грудня 1929 р. в околицях Амарілля у стейті Тексас

В ділянці чистонаукової праці і звязаної з нею видавничої діяльности може Т-во, при своїому незавидному фінансовому положенні, похвалитися певними успіхами. За час від останніх Загальних Зборів відбуло Т-во один науковий Збір, на якому прочитано два наукові реферати, а саме: о. д-ра Василя Масцюха на тему „Заручини в Галицькій церк. Провінції" та о. д-ра Й. Сліпого „Дискусія про византійство", а кромі цього виголосив о. голова на Орієнтальному Зїзді в Празі як відпоручник Т-ва реферат в латинській мові п. в. „Напрями розвитку богословської науки на Сході". Товариство продовжує дальше видавання наукових творів (досі видано 6 великих томів праць Т-ва і 7 томиків менших видань) та наукового тримісячника „Богословія" (досі видано VII. томів). Рада Т-ва обмірковувала на своїх засіданнях плян розроблення та друкування джерел до історії Унії, що лежать науково майже не оброблені у Національному Музеєві у Львові, але покищо не дозволяють на це слабі фінанси Т-ва.

Бібліотека Т-ва дістала в цьому році нове вигідне приміщення в будинку Духовної Семинарії. Бібліотека впорядкована й скатальоґована та пригожа до вжитку.

Під цей час нараховує бібліотека 3622 чисел у більше чим 4000 томах. У звітовому році збогатилася бібліотека архивом по пок. епископові Боцянові, який перебрала від о. Митрополита. В архиві є багато рідких і цінних річей. В пізнішій дискусії над звітом підкреслено, що бібліотека має деякі річи безцінні, якими не може похвалитися ніяка бібліотека у Львові.

Фінансова сторінка, як усе в Т-ві недомагає. Положення вправді дещо покращало, але Рада Т-ва замкнула рахунки з недобором 2468 зол. Та не зважаючи на те, Т-во важилося приступити до закупна власної домівки, хоч цього з причин політичної натури не доведено до успішного кінця.

З ініціятиви наших студентів у вищих папських школах засновано в Римі філію нашого Т-ва.

Заслухавши звіту Контрольної Комісії Збори одобрили дотеперішню працю проводу Т-ва, а вибираючи головою дотеперішнього його голову о. д-ра Сліпого, що, до речі, найбільше для Т-ва заслужився та найбільше з ним звязаний, виявили своє довіря назверх.

Наприкінці Зборів приняли присутні одноголосно рішучий протест проти релігійних переслідувань та крівавого терору на Україні, який позволимо собі навести дослівно:

„Загальні Збори Богословського Наукового Товариства у Львові дня 11. грудня 1929 р. з приводу невгаваючих релігійних переслідувань на Радянщині висловлюють щире співчуття переслідуваним жертвам і одночасно з обуренням осуджують такий режім, котрий у XX. ст. гнобить усіх своїх горожан за їх релігію і плямить людство та його культуру.

Загальні Збори Богословського Наукового Товариства рівночасно протестують проти нечуваного в світі насильного накидування найвищим науковим установам обовязку псевдонауковими методами оправдувати і спомагати протирелігійну терористичну пропаґанду".

о. Василь Белей.

Ферменти в Румунії.

Є звістки, що в Румунії прийдуть зміни у складі реґенційної ради. Кажуть, що князь Микола хоче з неї виступити. На той випадок мала би туди ввійти королева Марія. Вдова королева хоче віддавна стати членом реґенційної ради. Ці можливости мають чимале значіння і на них натякає вже офіціяльна преса, а саме, що знову вирине справа щодо наслідника престола. Опозиційні кола лякаються, що при цьому відновиться „справа Карла". Є вже чутки й заперечення про небезпеку повороту Карла. Ліберальна преса заявляє, що причиною непорозумінь князя Миколи з реґенційною радою є справи армії; князь уважає бюджет на армію за малий.

Розлом між комуністами також у Франції.

Виключені з французької комуністичної партії опозиціоністи, між якими є 68 муніціпальних радників з Парижа й найближчих околиць французької столиці, утворили нову політичну партію, якої програма зближена радше до соціялізму еволюційного, ніж до комунізму. Оснування цеї партії є доказом глибокої кризи, яку тепер переживає, слідом інших держав, комунізм у Франції.

За митний мир.

Рада Союза Народів приготовляє конференцію для утворення митного мира між державами Европи. На запит ґенерального секретаря Союза Народів німецький уряд відповів, що Німеччина готова взяти участь у цій конференції і вислати на конференцію свого представника.

Середземноморське Льокарно.

З Парижа телеґрафують, що Бріян приняв у себе італійського посла графа Манцоні та еспанського по Квіньонеса де Леона і переговорював з ними про морське роззброєння та про утворення пор. Льокарна серед[земно]-морських держав.

Від Адміністрації.

Нові почтові приписи про доручування ґазет.

Повідомляємо всіх наших абонентів, що з днем 1. січня 1930 р. обовязують нові почтові приписи про почтову оплату за пересилку часопису і про новий спосіб доручування часопису почтою.

До важких і невідрадних матеріяльних відносин української незалежної преси приходить з новим роком ще й підвишка почтової оплати за пересилку ґазет. Та й ще не булоб найгірше, якби не факт, що обовязуючі з новим роком приписи вводять важні інновації в саму процедуру експедіювання і доручування ґазет передплатникам. До нового способу доручування не привикли ні наші передплатники ні почтові уряди. Тому не виключені бодай спершу непорозуміння та неточности в доручуванні. Щоби цьому запобігти, подаємо до відома передплатників найважніші постанови нових почтових приписів:

Адміністрації з новим роком не можуть на ґазетах наліплювати адрес передплатників, бо адреси буде писати цей почтовий уряд, що буде доручувати ґазету.

Кожний почтовий уряд дістане в тій цілі від Адміністрації „карту пренумерати", значить спис передплатників, що дістануть через нього ґазету, разом з докладними їх адресами. Кожний почтовий уряд буде діставати стільки примірників ґазети, скільки буде передплатників на „карті пренумерати".

Почтові уряди будуть самі писати адреса на кожному примірнику ґазети згідно з даними, вміщеними на „карті пренумерат". Вони обовязані доручувати ґазети точно. Якщо передплатник якогось числа ґазети не дістане, тоді звертається за ним до почтового уряду. Якщо почтовий уряд цього числа не отримав, тореклямує його від себе. Передплатники самі не можуть реклямувати. Колиж цього не зробив би почтовий уряд, тоді треба про це повідомити Адміністрацію. Передплату на ґазету пересилається так як досі.

Проти червоного терору.

Протест українського студентства в Познані.

Зібрані на Зборах дня 11. XII. 1929 студенти-українці, згуртовані в „Громаді Студентів Українців" у Познані:

пересилають своє горяче співчуття братам, котрі впали жертвою терору і знущань червоних катів;

висловлюють свій рішучий протест перед цілим культурним світом проти масового арештування українських громадян наукових діячів на Радянській Україні московськими комуністами і їх прислужниками та рішуче осуджують безправний гніт і насильство над українським народом;

осуджують розкладову роботу своєрідних московських прислужників на західно-українських землях та взивають ціле українське громадянство до безпощадного поборювання москвофільства всіх відтінків.

Протест українського студентства Сокальщини.

Студентський гурток у Сокалі в імени всього сокальського студентства рішуче протестує проти переслідувань та арештувань визначних українських діячів, доконуваних в останніх часах на Великій Україні, як рівнож проти нинішнього режіму, накиненого Великій Україні московськими комуністами та їхніми кривавими „чеками". Зокрема Сок. студ. Гурток одобрює постанови студ. віча з дня 21. XI. 1929 р. у Львові, заявляє свою повну, беззастережну солідарність з львівськими товаришами та обіцює співпрацю у виконуванні тихже постанов.

Протест „Української Громади" в Білгороді.

„Українська Громада" в Білгороді, заслухавши повідомлення про становище на Радянській України, приєднується до протесту та обурення проти розшалілого червоного терору, що поклав собі за мету знищити кращих синів українського народу. Протестуючи перед цілим культурним світом проти нелюдських знущань над нашими братами, „Українська Громада" в Білгороді одночасно осуджує рабське підлизування де-яких одиниць, які задля „всесильного доллара" з'їхали з національного шляху і бють поклони перед окрівавленими чекістами.

Віддаючи глибоку пошану всім 0[?] мученикам за жовто-блакитний прапор, „Українська Громада" в Білгороді пересилає свій широкий привіт бор-

Д-Р М. БАЖАЛУК.

Дещо про ділювіяльних звірів.

На спомин носорожиці зі Старуні.

(Продовження.)

Мамут був подібний до індійського слона, тільки був більший, а скіра його була покрита довгою рудою шерстю; довжина його тіла від голови до кінця хвоста була 5.5 м., а висота 3.1 м. Густа і довга шерсть була йому доброю охороною проти сибірської студені. Пожива його складалася з листя й галузок чатинних дерев, берів і верб, які ще тепер ростуть у Сибірі; останки поживи находяться нераз у шлунках і межи зубами. Отже мамут був північним слонем, що жив переважно в Сибірі та північній Европі, — в середній рідше, за це були тут полудневі породи, слон полудневий і старинний.

У печерах з кістьми на Сицилії та в Еспанії, коло Мадрида, найдено кости африканського слона; отже цей слон жив тут у ділювії, — з чого можна робити висновок, що Сицилія й Еспанія були ще тоді злучені з Африкою.

Та найдивніщі слоні жили на острові Мальті: жив тут **Elephas Muaidriensis**, до 2 м. довгий, **El. melitensis** іще менший та **El. Falconeri**, взагалі на 1 м. високий, — завбільшки теляти. Отже на Мальті на такому маленькому острові, жили слоні — з чого можна зробити висновок, що Мальта була колись частиною більшої суші та аж пізніше стала островом, який певно не міг викормити великих звірів, тому вони поволі деґенерувались.

Другою групою великих ділювіяльних ростиноїдів були носороги, що жили також великими стадами, як мамути.

Передовсім жив тоді носоріг **Rhinoceros antiquitatis або tichorhinus**, товариш мамута, з сильною кістяною перегородою в носі, з якої виростали два великі роги, — страшна зброя носорога. І цього звіра найдено в замерзлій сибірській землі. І він був покритий довгим рудим волоссям.

І у нас знайдено в жовтні 1907 р. в копальні земного воску в Старуні, коло Солотвини, голову носорога, передну ліву ногу і кусень скіри, довгий на 2.5 м. побіч неповного, на жаль, кістяка мамута. А при кінці м. р. (1929) близько місця, де зроблено першу знахідку, знайдено знову у глибині 12.5 м. добре задержаний зразок носорога (молодої самиці) з мясом і скірою.

В Европі жили іще три інші породи носорогів (**Rhin. Merckii, etruscus і leptorhinus**).

Посвоячений з носорогом був елязмотерій (**Elasmotherium**), дивно зоудований звір, завбільшки слона, з грубезним ґудзом на чолі, на якому мабуть опирався великий ріг. Цей звір жив у східній Европі і на Сибірі, де находяться його останки. Чи був це одноріг з казки? Чи жив він уже разом з людиною? Тунгузи росказують, що в їх сторонах жили колись страшні чорні воли з одним рогом на чолі, а ріг той був такий великий, що його ледви можна було забрати на сани.

Зпоміж непаристокопитних находяться в ділювії представники родини коней, які дуже ріжняться між собою; і з тих то ріжниць витворилися всілякі раси коней. Европейський ділювіяльний кінь є прадідом нашого або західного, тяжкого, холоднокровного коня; азійський знов це прародич широкочолих, стрункіше збудованих, „горяче-кровних", східних рас коней.

А зпоміж паристокопитних находяться в найстарших ділювіяльних (передледових) шарах у полудневій Німеччині, Франції, Англії останки дика й гіпопотама разом з кістьми полудневого слона. Гіпопотам жив у тодішніх ріках та озерах подібно, як тепер його нащадки в Африці. На середземноморських островах, Сицилії та Креті, жила знову менша порода гіпопотама, а на Мальті побіч маленьких слонів жили ще й гіпопотами-карлики.

Пережувачів було в ділювії дуже богато. Зпоміж вимерлих оленів треба на першому місці вказати оленя-велитня, що визначався величезними рогами, яких кінці були від себе віддалені на 4 м. Кости цього оленя-велетня находяться дуже часто в ірляндських торфовищах, де найдено вже богато його повних кістяків. В інших сторонах находяться рідше кости цього звіра. Всеж таки був він розповсюджений в більшій части Европи.

(Продовження буде.)

ків шкіл м нців тих сіл пі исувати приготовлені в кларації, в як кажеться, що українськи д хоче школи державній мові і проси зволу, щоби в ли в школі кілька годин у раїнськи? Чи з е п. міністр, що такі декл підписано лю в кількох селах, де ме нців впровадж о в блуд, обдурюючи їх, підписують пр оби про заведення україн викладової в в народніх школах? ці домо п. мініс ові, що агітація, про яку ві алав у своїй в овіди, взагалі не істнує і що есь українськи нарід домагається шкіл з у нською викла ою мовою? Тому прошу вас міністре, по нати шкільні домагання у нців в такий осіб, аби український нарі в дійсно зад олений".

День едтим говори також соц.-дем. пос. Розно при дебаті ад бюджетом про українські коли, домагаючись, щоби правительство з волило шкі і бажання українського нар .

З перф о-крутійсько заяви міністра освіти видно, о він не дум задоволити домагань укра ського народ але зробити так, щоби — н й Боже! — нарушити ром. шовіністів, як летуть стар небелиці, що мовляв, українці Б вини — це країнці ромуни, яким українська кола не на житься. Байка про мниму агі ю між ук нським народом видумана з ямислом на аби не дати українцям рідно школи. В ясности такої агітації взагалі нем бо україн кий нарід занадто свідомий, аби е треба а тувати, щоб він домагався чого що йому справедливо належиться.

По інформаціям українськоі преси в Румунії працють у мін стерстві освіти в Букарешті над алітичною програмою щодо заведення укра ської мов в народніх школах по селах з укр нським аселенням, в той спосіб, щоби в пер х шкіл х роках учили по шість годин тижво, у ви х по чотири, а в найвищих тільк о дві г дини тижнево української мови. Такеполадная справи не задоволить українськое населен і боротьба за українську школ в Рому ії мусить іти дальше, безперестанно аж до ювного успіху.

Розстріли селян на Україні.

Розстріл як віломони хлібозаготівельної більшовицької кампанії.

В жовтні 192 р. проводили більшовики хлібозаготівлю в селі Колонтаеві харківської округи, не ериуючись при тім ніякими сентиментами ні людськими оглядами на харчову скруту населення. Більшовицьким хлібозаготівельним органам допомогали дуже щиро своєю ініціативою місцеві комсомольці Редько і Краснопольський. З вдячности за те, селяни вже по заговірі мали підпалити їх обійстя. Так пошкоджені зізнали прокуратурі. До села віхали чекісти й арештували селян Білова, Собка, Грічку І ана і Федора та Дикуна, як підозрілих у підпалі. Виїздна сесія харківського суду розглядала їх справу і засудила Дикуна, який мав підпалювати, на 10 років тюрми, а всіх інших на кару **смерти через розстріл** нібито тому, що вони мали Дикуна намовляти до підпалу. Присуд виконано. Інформацію цю беремо з харківського щоденника „Комуніст" за 25. грудня 1929.

З Українського Фонду воєнних вдів і сиріт.

На днях відбулося уконституування новови браного виділу „Українського фонду воєнних вдів і сиріт" у Львові. Склад цього виділу такий: Іван Рудницький — голова, о. Василь Лициняк і д-р Олена Степанів-Дашкевичева — заступники голови, Семен Український — секретар, д-р Іван Гижа — скарбник; члени виділу: Петро Бакович, Микола Бонковський, Василь Весоловський, д-р Лев Ганкевич, д-р Богдан Гнатевич, Микола Ґерус, д-р Ц. Держач, А. Мельник, Ю. Мудрак, О. Онисько, Д. Паліїв, С. Ференцевич, Ю. Чумова, О. Шепаровичева.

На першому засіданні виділу „Українського фонду воєнних вдів і сиріт", що відбулося 23. м. м., переведено дискусію над пляном праці на найближче майбутнє. На томуж засіданні вирішено вести тимчасово працю при помочі канцелярії Українського Товариства Допомоги Інвалідам (Львів, Руська 3, II. пов.). Рішено теж перевести в найкоротшому часі реєстрацію вдів і сиріт по воїнах Української Армії та довести можливо скоро до того, аби принайменше найбільш потребуючі вдови й сироти діставали постійну ренту. Про реєстрацію повідомить виділ українську суспільність відповідними оповістками в пресі.

Святкуймо без алькоголю!

Заклик протиалькоголь. Т-ва „Відродження".

Українське протиалькогольне товариство „Відродження" у Львові звертається до цілого Українського Народу зі закликом до безпощадної боротьби з тією отрутою, що зветься алькоголем. Для свого здоровля і добробуту, для добра своїх дітей, для щастя і долі народу пожертвуйте страшним погубним налогом і **святкуйте свята без алькоголю!** Тільки тверезо відсвятковані свята дадуть Вам вдоволення та дійсну радість, Вашому тілу відпочинок та нові засоби сил, а Ваше майно збережете перед злочинною розтратою. Тому ще раз кличемо: Геть з алькоголем! **Святкуймо без алькоголю!**

Після атентату на австр. віцеконсуля в Данціґу.

Про атентат на австрійського віцеконсуля в Данціґу подає віденська преса такі ближчі інформації: Шофер Казимир Шульц дістав від віцеконсуля наказ підіхати автомобілем під будинок консуляту, звідки віцеконсуль мав відіхати в невідомім напрямі. Але віцеконсуль нагло був перешкоджений якоюсь працею і не міг зараз всідати до автомобіля. Шофер чекав пів години, після цього увійшов до кабінету віцеконсуля та просив, щоби він рішився раз відіхати, бо автомобіль чекає за довго. Віцеконсуль відповів, що відіхати не може, тоді шофер витягнув револьвер і стрілив до віцеконсуля два рази, але не вцілив. Віцеконсуль утікав зі сестрою до бічної кімнати, але шофер дігнав його, стрілив ще раз, та і тим разом хибив, а віцеконсуль скрився в третій кімнаті. Тоді шофер стрілив сам собі в голову і смертельно поранив себе. Його відвезено до лічниці. Віцеконсуль говорить, що цей шофер служив у нього два роки і відносився до нього прихильно, але любив запиватись і замах виконав під впливом алькоголю.

Преса — це очі й вуха народу. Без преси нарід є подібний до глухонімої й сліпої людини

Відозва Парляментарної Комісії для оборони Правосл. Церкви.

Православний Український Народе!

Тяжкі часи переживає наша Церква Православна. Щораз більша загроза нависає над майном Церкви. Хоч ніякий закон не позбавив Православну Церкву її майна, але не сама Церква, а урядові чинники розпоряджаються церковним майном. На одній тільки Холмщині 147 церков висвячено на костели; 133 церкви стоять вже 11 літ запечатаними; 51 церков цілковито розібрано. А нині ще 600 церков — у тому числі й славетню Почаївську Лавру — хоче відібрати від нас римо-католицьке духовенство тому, що нібито колись вони були уніятськими. Церковну землю, якої співласником є сама українська громада, частинно розпарцельовано, або віддано в аренду римо-католикам.

Другою нашою болячкою є те, що законом не упорядковано правного положення Церкви. Православна Церква не має такої свободи в свойому внутрішньому житті, як інші віроісповідання. Відкриття і закриття парохій, призначування духовенства, його матеріяльне забезпечення і т. п. — все це залежить від волі уряду. Сам Собор Православної Церкви — цей найвищий орган Церкви— не міг досі зібратись, бо не було на це дозволу.

Нарешті, третьою важною справою, яка вимагає соборного вирішення, це справа упорядкування самого устрою Православної Церкви, його наближення до народу.

Всі ті справи має обговорити Собор Православної Церкви, який скликано на 12. лютого 1930 р.

Український Народе! Наші прадіди вславились в історії тим, що завсіди міцно ставали в обороні „Віри і Церкви Православної". Таксамо віра православна накладає на всіх нас обовязок брати найживішу участь у житті Церкви!

Тому всі православні українки й українці, що скінчили 21-ий рік життя, йдіть на вибори до Собору!

Виберіть людей розумних, свідомих українців, добрих християн, що зуміють оборонити Церкву і в ній наші національно-релігійні інтереси!

За Парляментарну Церковну Комісію:

С. Хруцький, посол до сойму — голова, *В. Косоньський* — секретар

Богословське Наук. Товариство у Львові

З нагоди пятих чергових Загальних Зборів

Характеризуючи нашу працю в царині богословської науки та її дорібок за минулі часи сказав у своїй промові з нагоди святочного відкриття Богословської Академії її перший Ректор о. д-р Й. Сліпий таке: „Крім Могилянської Академії, побудованої зрештою у своїх початках на католицьких основах, не мали ми досі власного визначнішого, зорганізованого середовища й були звичайно на уковою причепою та скиталися, шукаючи притулку чи по чужих сусідських заведеннях, з яких на загал було для нашої Церкви й народу відносно мало користи.

За майже тисячелітне істнування християнства на Україні лиш один одинокий раз здобулася нація на велике, геройське діло. Здобулася на це частина незединена, щоби рятувати себе перед неминучим упадком-загибілю, бо положення було дуже невідрадне. З одної сторони Унія, боронена пером краще освіченими за кордоном від православних своїми та спомагана польськими богословами, а з другої модний тоді в Польщі протестантизм із його відтінями, що почав пускати своє коріння й на українських землях — це сили, що загрожували істнуванню православної церкви. До оборони старої віри треба було вжити нових, доцільних, випробуваних на Заході методів, — треба було людей, що опанувалиб ті засоби й методи та уміли примінити в бурливому житті — треба було глибокоосвічених богословів. Виявом цього розуміння ваги хвилі й було заснування Могилянської Академії.

Академія відіграла велику ролю не лише в житті українського, але й інших народів. Та з занепадом загально-українського життя почався теж і занепад Академії. З колишнього світла на ввесь Схід, світла безконкуренційного, стала вона одною із звичайних, навіть підрядніших звізд на небозводі російської науки. Не було ніяких змагань задержати її на її високому, домінуючому становищі...

Потреба створити свій богословський центр відчувалася теж і серед другої вітки українського народу — серед зединених. Ця потреба була тут куди некучіша. Свідомість свого положення між молотом і ковалом — Сходом і Заходом — й оборона своїх позицій на оба боки, свідомість своєї великої місії — бути помостом у зединенні між Сходом і Заходом була все жива серед керманичів Зединеної Церкви. Зединені владики, починаючи від великого Рутського й кінчаючи на Льві Шептицькому, докладали великих зусиль в цьому напрямі та мимо того не осягнули нічого. Сильніші були обставини за волю людей, навіть небуденних. Розпалася Польща, що про око величалася Унією як своїм власним і найважнішим ділом, а уніяти в Польщі не дочекалися своєї власної духовної школи, свого богословського наукового осередку...

Деяка прихильність та справедливість австрійського уряду до справ гр.-кат. Церкви зробили справу створення свого богословського наукового осередку неактуальною до самої війни. Неактуальною вона була для владик тому, що отворені для кандидатів духовного стану австрійські університети заспокоювали найконечнішу журу владик — мати загально й богословськи освічене духовенство. Само духовенство теж не виявляло в тому напрямі ніякої ініціятиви. Колиж і були між духовенством одиниці з вищими науковими аспіраціями, то ці аспірації заспокоювали вони в своїх загально-національних наукових установах або в чужих. Але богословська наука лежала у нас облогом, богословська продукція у нас мінімальна. А чейже мали ми за більше трьохсотлітне істнування богато людей талановитих, що змоглиб щось дати. Бракувало лише осередку, що всі поодинокі змагання зібрав би в одно, дав ініціятиву й напрям праці.

Свідомість цього положення найбільшої із зединених Церков на пограничу з найчисленнішими церквами незединеними — українською й московською, свідомість невідрадного стану нашої богословської науки та свідомість великої відповідальности перед грядучим поколінням за долю й душу нації казали нашим представникам богословської науки призадуматись над шляхами, як би із цього вийти. Так то у 1923 р. дійшло до заснування Богословського Наукового Товариства.

Засновувано його серед найневідрадніших матеріяльних обставин, серед загального зубожіння нації, без ніякого матеріяльного забезпечення, в свідомости конечности такого товариства та в надії, що громадянство не дасть загинути так шляхотному поривові і мимо найбільшої скрути дасть йому моральну й матеріяльну підпору. З матеріяльними труднощами бореться Товариство по нинішній день і вони не дають йому змоги розвинути вповні своїх сил.

З чимжеж виступила Рада Товариства перед Загальним Збором членів дня 11. грудня 1929 р.?

В імени Ради Т-ва складає звіт голова о. д-р Й. Сліпий за час від останніх Загальних Зборів з дня 6. березня 1928 по 10. грудня 1929.

упав пасажирський літак з висоти 800 м. і розбився об землю. У цій катастрофі згинуло 5 осіб, в тім числі згинув керманич літака і його молода жінка.

— **Місячна фільма.** Астрономічна обсерваторія у Прінставні виконала при помочі великих телескопів фільмові знимки із поверхні місяця. Сфільмовано схід сонця на місяці, великий кратер, глибокий 3000 м. і кілька інших сцен. Фільма показує дуже виразно, як проміні сходячого сонця освітлюють площину місяця. Цю фільму буде можна бачити в найближчому часі.

— **Землетрус.** В околицях Баку був новий землетрус, який наробив багато шкоди. Кілька домів завалилося, одна залізнича стація зруйнована. Наслідком землетрусу товаровий поїзд вискочив зі шин і скотився до яру з висоти кількох метрів. Комунікація перервана.

— **Велика пожежа в Шікаґо.** В Шікаґо вибухла пожежа збіжевих шпіхлірів. Не зважаючи на всі зусилля пожежної сторожі, щоби її скоро зліквідувати, в вогні згоріли великі склади збіжа, вартости кількасот тисяч долярів.

— **Недуга кардинала Ґаспарія.** З Риму телеграфують, що ґенеральний секретар Ватикану кардинал Ґаспарі занедужав на запалення легенів і наслідком цього всі його обовязки у найближчому часі перейме кардинал Пачеллі.

— **Жертви туристики.** Статистика виказує, що в останніх 3-ох роках у швайцарських горах згинуло 185 осіб, з цього 29 осіб, що в зимі згинули серед снігів, заблудивши в горах, 26 осіб упало через необережність зі скель, 52 підчас лещетарських перегонів, а причини смерти інших є невідомі.

— **Затоплене місто.** Коло багамського архіпелягу моряки запримітили підчас відплаву моря невідомий острівець, що виринав із морських глибин, а на цьому острові руїни міста. На той остров вислано наукову експедицію, яка ствердила, що місто на цьому осторві було зруйноване підчас землетрусу ще перед відкриттям Америки, а сам остров затонув під водою. Затоплене місто має старомексиканські будівлі і багато цікавих памяток.

— **На політичних вязнів** зложено в нашій редакції 23 зол., які зібрав п. Яр. Гладкий на Андрея в Рогатині. Гроші можна підняти у головного редактора передполуднем.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Вп. д-р Микола Козіцький у Зборові. Повідомляємо Вас, що Ваш знайомий досі не доручив нам цінної статті, про яку пишете в листі. Прийміть щирі поздоровлення. **Редакція.**

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЯНИ (Свято „Просвіти"). Дня 8. м. м. відбулося свято „Просвіти" в Перемишлянах дуже величаво. Зачалося богослуженням у битком набитій церкві. Службу Божу відспівав о. Панасюк, проповідь про значіння „Просвіти" виголосив о. Мартинович, до панахиди за померших членів „Просвіти" стануло чотирьох священиків. Після богослуження відбулася святочна академія. Простора саля Народнього Дому і сумежні кімнати не могли помістити всіх прибувших з цілого повіту, так, що багато народу стояло на дворі. Всі признавали, що треба вже конче братися до поширення салі, бо нинішня не вистарчає. Академію відкрив святочною промовою адвокат д-р Свістель, а реферат про завдання „Просвіти" виголосив делеґат Головного Виділу зі Львова дир. М. Творидло. В дальших точках виступили чотири читальняні хори, а саме з Перемишлян під проводом п. Гузара, з Янчина під проводом п. Ковалишина, з Добрянич під проводом о. Королюка і з Болотні під проводом п. Журавенського. Дуже симпатичне вражіння викликав хор дітей з вправами з Ладанець під проводом п-ни Стефи Сениці. Пісні цих маленьких співачок („Човен хитається", „Понад балку летить галка", „Ой видно село") злучені з відповідною ритмікою, були такі принадні, що оплескам не було кінця. Декламації хлопчика і дівчинки Прончаків та „Каменярі" п. Шміґельського при живому образі, а також фортепянові продукції п-ні Шпріцерової доповняли гарний святочний настрій. А вже остання точка „Сон козака", виголошена при влучно уладженій сцені з належним освітленням, викликала правдиве одушевлення. На жаль, до відповідного відспівання гимну „Ще не вмерла" багато ще бракує всім нам, не лиш перемишлянському повітові. Майже кожне село співає у нас нац. гимн на свій лад і під свій такт і люди виходять зі свята немов би розбиті на окремі ґрупи, які трудно з собою повязати...

СКОЛЄ. (Дозвіл з обмеженнями). Читальня „Просвіти" в Синевідську Вижнім дістала від староства в Сколім дозвіл на свято „Просвіти", але з тим застереженням, що з предложеної програми вичеркнено декламацію поеми Шевченка „Посланіє" („бо зміст її може викликати почуття ненависти до польського народу і держави"...). Одночасно зазначено в дозволі, що вступне слово д-ра Булака й освітній реферат Н. Карпинця мають бути вільні від всяких політичних алюзій і „нє заверать цех нєвласьцівих і нєльояльних". Тому, що такі дозволи на просвітянські свята, зокремаж заборона декламації „Посланія" Шевченка, є всеж таки навіть у наших відносинах доволі рідкі, подаємо це до відома нашого загалу.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 2. січня, год. 7·30 веч. „Як бавиться, то бавиться", актуальна ревія В. Раорта.

Пятниця, 3. січня, год. 7·30 веч. Княжна Шікаго.

Малий Міський Театр :

Четвер, 2. січня, год. 7·30 веч. „Жінка, вино, дансінг" (дешевий день, знижені ціни).

Пятниця, 3. січня, год. 7·30 веч. „Що сия в 5-ій" (деш. день, знижені ціни).

Театр ревії „Гонг" — в салі кіна „Кольосей":

Четвер, 2. січня, в год. 7·30 „Львів у ночі".

Четвер, 2. січня год. 9·30 „Шалена сильвестрова ніч".

Пятниця, 3. січня, два представлення по зниж. цінах, в год. 7·30 веч. „Львів у ночі", в год. 9·30 „Шалена Сильвестрова ніч".

Субота, 4. січня, премієра „Товсті горою". Дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч

Кіна.

АПОЛЬО: Жінка (Норма Тальмедж).
КАСІНО: Людина, що крутить (Бастер Кітон).
КОЛЬОСЕИ: Монті детектив (ам. комедія).
ЛЕВ: Шляхом ганьби (на осн. повісти Марчинського).
МАРУСЕНЬКА: Інтриґант (Янінгс).
ОАЗА: Пан вахмайстер на відпустці.
ПАЛЯС: Звукова фільма „Білі тіни" (Діється на Полінезійських островах).
ПАН: Нага Венус (на осн. Декобри; з Дж. Бейкер).
ПАСАЖ: Чорний їздець (Уіліем Десмонд). Тиждень Пата та Гонопта й американська комедія.
СТИЛЕВЕ: Дочка снігів.
ФАТАМОРГАНА: Безсмертне кохання (Колін Мур).
ХИМЕРА: Цілую твою ручку, мадам (Гарі Лідтке).
УТІХА: Капітан королівської ґвардії.

Програма радіо.

Субота 4. I. 1930.

Варшава (1411,7) 18·00 Концерт для дітей. **Краків** (312,8) 19·00 Трансмісія з Варшави. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·30 **Ляйпціґ** (259) 16·30 Концерт солістів. **Талін** (296) 20·15 Музика зі салі „Естонія". **Льондон** (356,3) 16·45 Концерт хору „Орфей". **Берлін** (418) 16·30 Популярна музика. **Стокгольм** (436) 18·30 Військова орхестра. **Прага** (487) 21·00 Концерт хору. **Брюссель** (509) 19·30 Грамофонові платти. **Відень** (516,3) 11·00 Музичний поранок. **Мюнхен** (533) 17·15 Органова музика. **Будапешт** (550) 9·15 Військова орхестра. **Москва** (825) 18·30 Трансмісія. **Ленінград** (1000) 19·30 Опера або оперетка. **Харків** (1304) 18·50 Популярна музика. **Париж** (1725) 13·00 Грамофонові платти.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 1002 27

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ зглублену військову книжечку видану через ПКУ Львів. — Сильвестер Калинець, Ходорів. 1187 1-3

ОДРУЖИТЬСЯ хочби з бідною і невродливою дуже богатий бувший американець, осілий на все у Польщі. Умовою тільки стала і вірна вдача. Тільки підписані, рекомандовані листи з життєписом, **без** фотографії приймає з чемности: Цукорня И. Федусевича в Коломиї, для А. У. Повна запорука тайни! 1181 2—3

КОЛЯДИ НА ФОРТЕПЯН зі словами Ярославенка за 4·— золоті продають книгарні. 1192 1—5

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляити і перли Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 8. — Оцінка безплатно. 1195 1-/

Ширіть наш часопис!

Подяка.

Ювилейний Комітет складає отсею дорогою сердечну подяку Вп. П. Докторовій Іванні Шлериковській-Приймовій Вп. Панам Проф. Евгенові Перфецькому, Проф. Борисові Кудрикові, хорові „Львівського Бояна" та питомців Духовної Семинарії і їх диригентам Вп. п. Іванові Охримовичеві та п. Романові Ульванському — за те, що зволили ласкаво — своїми мистецькими сольовими і хоровими продукціями — причинитися до влаштовання величавої Святочної Академії в честь св. Отця дня 22. XII. ц. р., рівнож обом Вп. Декляматорам, п. Сеньковському і п. Микитиновій за гарно віддані декламації, і всім тим питомцям Духовн. Семинарії, що занялися стилевим удекоруванням концертової салі.

За Ювилейний Комітет:
о. мітр. Т. Войнаровський, Д-р Ст. Федак, Волод. Децикевич, о. рект. Д-р Й. Сліпий.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.